BINÆ
EX NONNULLIS RARIORES MORBORUM HISTORIÆ,

QUAS

EX ADVERSARIIS SUIS DEPROMPSIT,

Jurisque publici, ſortem ſuam experturas, fecit

ANTONIUS LIZZARI

PH. ET MED. DOCT.

VENETIIS,

MDCCLXI.

TYPIS ANTONII ZATTA.

SUPERIORUM PERMISSU.

*Ego ultimus evigilavi, tanquam is qui ſpi-
cas legit poſt meſſores. Profeci benediction-
Domini, & tanquam vindemiator, qua-
pleno autumno, implevi torcularis lacum.
Conſiderate me mihi non ſoli laboraſſe, ſed om-
nibus quærentibus eruditionem.* Eccleſiaſ-

*Rerum natura ſacra ſua non ſimul tradit
Initiatos nos credimus, in veſtibulo ej-
hæremus. Illa arcana non promiſcue, n-
omnibus patent. Reducta, & in interio-
ſacrario clauſa ſunt, ex quibus aliud h-
ætas, aliud quæ poſterius ſubibit, aſpicie-*
Senec.

*Quicumque de natura humana amplius diſſ-
rentes audire conſuevit, quam quod
medicinam pertinet, huic non eſt comm-
dum hunc meum ſermonem audire.* Hi-

OBSERVATIO PRIMA.

FRatrem Bonaventuram Venerabilis Ordinis Prædicatorum antiquæ Obſervantiæ (1) Laicum, atque in Collegio Sanctiſſimi Roſarii, quod Venetiis extat, commorantem; quadraginta annos natum; temperamento ſanguineo-billioſo præditum; facie coloratiorem; gutta roſacea fœdatum; impetiginem vagam (2), humidam æque, ac pruriginoſam diu, multumque perpeſſum; noviſſime vero evaneſcentem, animo hilarem, & ad cuncta paratum; ineunte Auguſto menſe febris acuta corripuit, ab aucto calore exordium capiens, vehementiſſima cephalalgia, & laſſitudine ulceroſa ſtipata. Protinus ac declinationem febris attigit, tunditur in brachio dextro vena, demitur ſanguis ad uncias decem, inflammatorium corticem in inſulæ ſuperficie, croceumque in ſero colorem exhibens. Poſt nycthemeri (3) ſpatium apyrexia potitur æger, cephalalgia miteſcit, laſ-

ſitudo alleviatur. Poſtridie neque renovata, neque exacerbata febre, eryſipelatis rudimenta tunc primum in facie apparent, quod mox quaquaverſum effunditur. Phlegmonodes (4) eryſipelas erat. Caput dumtaxat per quatriduum fatigans, tum febri, tum doloribus (5) finem impoſuit. Exinde e capite egrediens, & collum, & humeros, & dorſum, & pectus, & ventrem adortum, umbilico tenus deſcendens, ibi, prius alvo turbata, gradum ſiſtitit. Recte *Hip.* 6. Epid. ſec. 2. *ſuppurationum umbilicus terminus.* (6)

Ex veſiculis (*ampullas* vocat *Hip.* l. 4. Epid. text. 56.) quæ in obſeſſis ab eryſipelate partibus (7) excitabantur, nonnullæ in ſumma cute exiſtentes ambuſtis non abſimiles, diaphanæ erant, limpidum, croceumque ſerum fundentes, areſcebant. Plurimæ autem profundius demerſæ, & aduſque cellularem membranam pertingentes, abſceſſus naturæ propius accedebant, ichoremque viſcidiuſculum corruptum inter, & concoctum eructabant. Hujuſce noviſſimæ claſſis nullibi copioſiores, quam in abdomine cernebantur,

tur, quo poſt brevem, imperfectam, atque ſuperficialem ſuppurationem intus adactæ, prorſus evaneſcebant. Tunc venter extemplo turbabatur, febricula præſto erat, horror, ac ſudor identidem, atque viciſſim ſeſe excipientes, ægrum corripiebant, cum animi deliquio, frequentique, & alterno, non autem perenni extimarum partium algore. Qui tragicus morbi luſus ad uſque vigeſimum diem protractus, in tumorem (8) abdominis mollem, atque indolentem confeſtim deſiit, lympha in univerſo aqualiculo repente effuſa, nulloque in deſertis ab eryſipelate ſedibus veſtigio relicto.

Tumor hic in dies eouſque crevit, donec hydropem aſcitem brevi æmularetur. Aſt ſitis aberat, urina probi coloris ſatis ſuperque fluebat, alvus compacta dejiciebat, nulla tuſſis, neque difficilis reſpiratio, nullum inferiorum artuum œdema. De hydrope peritonæi nedum ſuſpicari (9), ſed ſigna certiſſima haberi cœptum eſt. Ea propter paracenteſin in uſum revocare, cunctamque aquæ molem ſimul, & ſemel *Meadiana* methodo educere, ſancitum eſt. Expertiſſimo Chirurgo *Ca-*

jetano Manfrè demandatur officium, qui collato munere egregie functus, quinque ſupra viginti ſeri turbidi, ſubjugalis atque olidi libras, cui a brevi quiete oleoſum quid ſupereminebat, vigeſimo ſeptimo ab ingreſſu morbi die unica vice extraxit, nulla animæ defectione, nulla virium jactura, debilitateve inſequentibus. Quinimo ſi quæ aderat febricula evanuit, ſtomacho robur acceſſit, ſomnus rediit, ventriſque ſubſidente tumore, decubitus quaquaverſum facilior. Hinc e cubile æger exiliit, ad munia ſolita redux, in renutritione ægre proficiens.

Per menſem, & ultra valetudine ſecunda potitus, labente proximo menſe Septembre in ephemeram notham, prægreſſis torminibus, incidit, ſpatioque febris emenſo venter confeſtim intumuit. A quo, iterata paracenteſi, ſecto triginta plus minus aquæ libræ priori ſimiles, ſimul atque ſemel, nullo ſero ſymptomate inſequente, educuntur. Exinde ab hac epocha ſemel, poſtea bis, demum terque, quaterque ſingulo menſe paracenteſeos opera renovatur, neque febre præeunte, neque torminibus antecedentibus,

ibus, neque ſiti vexante, neque ullo
nferiorum artuum præſente œdemate,
ieque ulla in lotio aut carentia, aut
mminutione, aut in contentis exuberan-
ia concomitante, ſed abdominis intume-
centia ſenſim, ſponteque periodice re-
urrente. Neque minor ſeri limpidi, &
nodori copia quotieſcumque paracenteſis
terata fuerit, extrahitur. Demum ille,
ui ſeptem ſupra triginta ſectiones paſ-
us, noningentis, & octoginta lymphæ
ibris eductis, ab orci faucibus pluries,
tque iterum emerſus, ultra novem men-
ium periodum haud ægre vitam tradu-
ere potuit, Majo menſe ſequentis anni
epente oborta vehementiſſima febre (10),
uam capitis eryſipelas ocyſſime eſt con-
ecutum, intra quatriduum fato conceſ-
it, tragœdiamque ſimiliter ac aperuit,
lauſit.

Quum ſecandi cadaver deſiderio flagra-
emus, ſtatim ac ab humaniſſimis illius
ximii Collegii Patribus voluntas noſtra
xplorata fuit, libera facultas nobis tra-
lita eſt. Iccirco *Petri Santorini Proto-medici*
neritiſſimi *Officii Salutis*, atque maximi
llius, & per univerſam Europam fami-
gera-

geratiſſimi anatomici *Johannis Dominici Filii* induſtria non minus quam peritia uſi ſumus, adſcito in operis ſocietatem *Joſepho Maſini* Chirurgo. Utraſque, reſecta calvaria, meninges lividas, cerebri corticem flavida lympha perfuſum offendimus. Abdomen, inſalutato thorace, aperuimus, & primo peritonæum a muſculis ſejunctum, & veluti ad inteſtina propulſum invenimus. Mox inteſtina cum peritonæo arcte ipſis juncto, fortiter verſus vertebras preſſa, & in ſpatium adeo anguſtum redacta erant, ut penitus conquaſſata viderentur. Depoſitis inſuper mollitie, atque lævitate inteſtina rugoſiſſima cernebantur, atque contracta, nec non coriacea induta duritie, ubi cultro reſecarentur, crepitum, non ſecus ac ungues facere ſolent, edebant. Omentum exſuccum, diaphanum, & papyraceæ conſiſtentiæ, modica, eaque crocea, rancidaque perfuſum pinguedine, graveolebat, & putredine ferme corruptum videbatur. Meſenterium ſcyrrhoſum. Renes, ureteres, veſica a quacumque labe organica immunes. Splen turgidulus. Hepar vero in ſima facie hydatidibus,

bus, ſparſisque hinc inde lividis macu-
lis obſidebatur. Fellis veſicula collapſa, humoreque ſuo propemodum vacua. Quæ cavitates inter hæc ſpatia occurrebant, exigua, atque olida lymphæ copia replebantur.

ANNOTATIONES.

1) *CAſum in omnibus, & per omnia huic ſimilem, neque ipſe legi, neque inter legendum inveni, neque a quocumque alio, quod ſciam aut deſcriptum, aut tractatum audivi. De privatis hydropibus a ſingulari cujuſdam liquidi, aut viſceris vitio obortis nonnulli inter practicos obſervatores verba fecere. Peritonæi vero hydropen ferme præterierunt. Apud* NICOLAUM TULPIUM *obſ. Med. l.* 4. *c.* 43. *&* JOBUM MEKERANUM *cap.* 49. *binæ præfatæ hydropis ſpeciei hiſtoriæ occurrunt, quæ in eſſentia morbi, in loco affecto, in phenomenis, in curationis modo, ac eventu haudquaquam cum præſente conveniunt. Validiſſimum paracenteſeos præſidium indicatum utique, atque ad praxim nonnumquam deductum, ſed memorata methodo in uſum revocatum, nuſpiam legitur. Collector ipſe hiſtoriarum* CORNELIUS STALPARTIUS VANDER-WIEL, *qui obſ.*28. *p.*1. *cent.*2. *plurima ſuper hoc morbo monumenta congeſſit, de hujuſce auxilii praxi reticuit. Neque* DOU-

GLA-

GLASSIUS, *cui germaniſſimam ideam de vera hujuſce affectus ſede, atque ortu debemus, quicquam ſolidi de paracenteſeos vel inſtituendæ, vel repetendæ uſu in praxi reliquit, ut ut ſecundos eventus de hocce remedio odoratus ſit. Facile hujus rei veritatem comperiet quiſquis æquo, attentoque animo hiſtoriam perpenderit. Placuit in obſervationis fronte potius quam in receſſu ſpecialem Inſtituti regulam pandere, qua carnes, carniumque jura, ſolis lacticiniis, piſcibus, oleoſiſque conceſſis, vetantur. Neque exigui in hiſce momenti procatarctica cauſa detegitur.*

(2) *Aſperior, rubicundior, majoreſque puſtulas exhibens impetigo alterius ſobolis erat, quæ* λειχήν *leichen græce appellatur, atque in hoc dumtaxat diſcrepans, quod ichore potius, quam ſquamulis redundaret. Hæc intus adacta laticem ſeroſum infecit, & altera ex remotis morbi cauſis extitit.*

(3) *Quoniam legitimam, ſimpliciſſimamque ephemeram, quam curaſſe, quàm noviſſe facilius eſt, quæ prius nocere poteſt, quam ſciri, quæque bilioſum hominem, negotiis deditum, & promptius & majore cum periculo afficit, non cibi antecedit faſtidium, non ſpontanea corporis laſſitudo, ſed neque gravior ſomnus, multave oſcitatio, neque horror, verum repente tota ſimul accedit, nulloque graviore incommodo, ubi jam eſſe cœpit, moleſta eſt: item ſolvitur interdum ſine ſenſu manifeſte inanitionis, ſæpius per copioſos tum halitus, tum ma-*

madores, aut certe per ſudores, ut ſuaves ſic minime multos, nemini perſuaſum puto, hanc me ut ephemeram legitimam ſalutaſſe, licet illo horrore utrique eryſipelati commune carentem.

(4) *Eryſipelas, & Phlegmone magnam inter ſe cognationem habent, neque differunt niſi magnitudine molecularum obſtruentium, atque ſedis profunditate. In Eryſipelate ſerum ſanguinis cum pauco rubro intermiſto immeabile hæret. In Phlegmone pars rubra ſanguinis in vaſis diſtentis, & obſtructis accumulatur. Eryſipelas integumenta corporis externa, vel & membranaceas partes externas obſidet. Phlegmone in membrana adipoſa potiſſimum hæret. Cum autem exquiſitum Eryſipelas ſolius cutis affectus ſit, in Phlegmonem degenerare poteſt dilatatis vaſis majorem copiam rubri ſanguinis admittentibus, maloque propagato ad membranam adipoſam oritur morbus, qui inter Eryſipelas, & Phlegmonem ambigat, atque compoſito ex utroque vocabulo Eryſipelas Phlegmonodes a Medicis appellatur.*

(5) *Febri & doloribus finem utique attulit, aſt doloſe, non autem ſuperveniente ſalutari criſi. Igitur imperfectus abſceſſus, qui citra coctionis notas, abſque excretionibus morbi gravitate dignis, in die non critico, illuxit. Quoniam metaſtaſim, & decubitum morbidæ materiæ haud ſuſtinuerit; ſeceſſum, atque expulſionem a corpore non promoverit, reliquum erat, ut ex uno morbo in alium tranſitus fie-*

fieret. Mutantur autem, GALENO teſte, in abſceſſum & inflammationes quædam, & Eryſipelatoſi, Phlegmonodeſque tumores non pauci.

(6) *Sub umbilico, aſſerente* JACOTIO, *inanitas quædam, & frigidior locus, ubi non niſi hypochondriorum beneficio concoctio peragitur. Ob eamque cauſam ſcribit* HIPPOCRATES *in Epidemiis*, ſuppurationum umbilicum terminum eſſe. *Quo etiam loco ſignum addit, ex quo ſuppurationes ruptum iri conjicere oporteat*. Quibus enim, *inquit*, ſuppurationes erumpi debent, ventres turbantur.

(7) *Dictum fuit ſuperius exquiſitum Eryſipelas ſolius cutis affectum eſſe, quod dum phlegmonoſam naturam induit, membranæ adipoſæ inhæret. Hinc jure duplicis indolis abſceſſus videre contigit, quorum uterque ſingularem offenſam reſpiceret.*

(8) *Quum eryſipelatoſa materia proximam affectus cauſam conſtituens calida extiterit, atque in omentum adipis metropolim præceps irruerit, ſacculis ejus, quaſi tot promptuariis reſeratis, & pinguedine fuſa, bilioſi ſeri maxima moles ſtataria caſtra inibi poſuit. Quod ubi inter peritonæum, tendineſque muſculorum tranſverſorum, non vero inter duplicaturam, ſive inter duas laminas lateris anterioris peritonæi effuſum proruperit, hydropem, de quo dudum verba feci, produxit. Cujus rei luculentum exemplum ſerum prima vice eductum exhibuit.*

(9) *Ra-*

(9) *Rariſſima certe æque ac digna, quæ literis mandaretur, hydropis peritonæi ſpecies, quoniam a nemine aut viſa, aut ab alio accepta, neque ab ullo, auſim dicere, excogitata quidem. Ecquis unquam hujuſmodi hydropis ſpecie laborantem tractandum ſuſcepit, non ſitientem, bene mingentem, nullibi niſi in alvo prætumidum, non excarnem, muniaque ſolita rite, & recte obeuntem? In hiſce tribus, me judice, raritas affectus conſiſtit: nimirum non ſitiendo, atque mingendo tantam aquæ molem colligere; toties indemnem paracenteſeos operam ſuſtinere; tam alacriter, tam ſtrenue, & ſine virium jactura ſimul, ac ſemel integram ſeri in aqualiculo contenti, contra ac ſenſere priores medici, eductionem perferre. Putarim exhauſta in cellulare membrana pene univerſa pinguedine, externo humido, utut tenuiſſimo moram faciente, depreſſa vaſorum exhalantium facultate, auctaque attractione abſorbentium, potuiſſe a venis bibulis nunquam ab officio feriantibus eam humidi copiam ab aere abſorberi, quæ alendo præfato hydropi ſufficeret; non ſecus ac in quibuſdam diabetis ſpeciebus uſuvenire videmus. Potuiſſe per tot menſium ſpatium vitam traducere, neque in graviſſimam offenſam a tot repetitis acu puncturis incidiſſe, ultro evincit, ſeroſam proluviem (ut cum* Carolo Pisone *loquar) inter muſculos abdominis, atque peritonæum, non autem inter hujuſce duplicaturam ſedem poſuiſſe. Demum lympha ſimul, & ſemel per paracenteſin plu-*

ries educta oſtendit quam lubrica ratione, inanique metu priores innixi, de operatione *hac adeo expaverint, ut certum exitium, aut ob collapſum diaphragmatis, aut ob ſpirituum diſpendium, aut ob aliud quid male ſomniatum ominati ſint.*

(10) *Certe mors inde ſecuta, ejuſque modu tantum abſuit, ut in paracenteſeos culpam detorqueri poſſent, quin immo ipſam ſuadere quotieſcumque ſimilis morbus incidat, videantur. Neque tantum ſuadere, verum etiam audacter, memorato exemplo præeunte, in uſum traducere:* ſæpe enim, *auctore* Celso, quos ratio non reſtituit, temeritas adjuvat.

OBSERVATIO ALTERA.

NObiliſſima Matrona athletici corporis habitus, ſtaturæ proceræ, coloris vergentis in pallidum, ı), infœcunda (2), podagram nodoſam ȝ), nephritidem, bilioſam colicam, :terumque ſæpiſſime paſſa, dum ſextum ıpra ſexageſimum annum agens graviſ-ımo paroxiſmo podagrico premeretur, ı mœrorem animi vehementiſſimum (4) ıcidit. Ignis eam illico prehendit, at-ue podagræ ex regulari in anomalam ;) fit tranſitus. Pectus gravativo dolo-ꞔ dolet, ſpiritus offendens. Quum de ena ſecanda ageretur, urinæ croceæ ıinguntur, colorque (6) ictericius in ıte apparet. Mox febris deferbuit, tho-ıx levatur, podagra ſilet. Septimo do-ıres in ilia, inque ſiniſtrum renem (7) rocumbunt. Decimoquarto apyrexia, ıdolentia. Colorem ictericum carnes xuunt, croceum urinæ retinent, con-oquuntur tamen, ac rubro-ſaturam hy-oſtaſim habent. Oleum amygdalinum,

ſerum lactis aſininum depuratum, nitrata, juſcula plantis malvaceis alterata hucuſque profuerunt.

Exacta trigeſima die pondus in ſiniſtro hypochondrio percipitur, lien intumuit (8), crus ſtupet, vomituritio. Incidit ſuſpicio de calculis. Anorexia, ſitis. Pulſus in lævo carpo inordinatus (9) percipitur. Decubitus ſupra latus affectum placidus, ſupra oppoſitum vero non item. Spongiis in decoctione ex cæpis, ſeminibus, radicibus, herbiſque laxante, & anodyna facultate præditis facta intinctis latus fovetur, butyro recenti oleo amygdalino immixto exinde illinitur. Elapſo octiduo inter cruciatus, diroſque ſpaſmos bini grandiores calculi una cum lotio excernuntur. A quorum exitu (10) urina clareſcit, croceumque colorem ſenſim deponit. Potatur ſerum lactis aſinini, ſumitur decoctum theiforme millefolii julapio terebynthinæ edulcoratum, ægra cætera renuit.

Interea tumor in ſiniſtro hypochondrio magis, atque magis in dies augeſcit, donec ſub larva ſcyrrhoſi lienis (11) imponat. Quum veſica dolore, atque labore,

ɔore, lotio exeunte, angeretur, quumque
le calculo eam obſidente ſuſpicio inci-
liſſet (12), iccirco præſtantiſſimum, &
in arte ſua celeberrimum *Cajetanum Man-
rè* ſuper hac re conſulere ſtatuit. Hic
ıbi eam inviſit, atque veſicam immiſſo
athetere exploravit, nullus dubitavit
e calculo ibi latitante exiſtentiam ex-
lodere. Abdomine vero pertractato,
c tumore (de quo dudum ſermonem
abui) in hypochondrio ſiniſtro depre-
enſo, ſtatim pro ea humanitate, qua
os, noſtraque ſemper proſecutus eſt,
enem ſcyrrhode tumore obſideri admo-
uit, quod reprobavit eventus.

Nondum hebdomada finem attigit,
ım urina olidiſſima mingitur, atque
ıbjugalis (13), paullatim reſidens, ha-
ensque hypoſtaſim viſcidam, cohæren-
m, nariumque muco, aut ovi candi-
ɔ haud abſimilem. Ex quo talis urina
ɔparuit, lævus ren dolet, humero (14),
ctineque in morbi conſortium tractis.
Ægra iterum vomiturit, nauſeaque ſu-
er cujuſcumque generis cibos corripi-
r. Non in ſplene, ſed in ſubjecto re-
tragœdia abſolvitur. Immenſæ molis

abſceſſus detegitur a podagra inibi coacervata alimentum, atque incrementum ſumens. Febris augetur (15) lenibus iiſque protractis rigoribus veſpere invadens, mane vero ſudoribus effuſis miteſcens. Lumbi dolent, atque pruriunt. Furtiva ſitis. Imperfecta diarrhæa bilioſa, ac torminoſa. Singultus. Ver erat ſanguinis profluvii, & abſceſſus in renibus ferax.

Cujuſcumque generis potum, præter aquam limoniorum ſucco, ſaccharoque conditam, ægra refugit, nulli remediorum ſuppellectili addicta. Piſa recentia in pulmenti formam parata, fragaque ſine modo, ac menſura comedit. Ruit in pejus. Jam

Acer anhelantes incendit Syrius agros,

atque anni tempeſtas hydropotationi ſecunda feſtinat. Vocatur prius in conſilium eruditiſſimus ille Sanctus Stephan. Patriæ, & Seculi decus. Deinde vocatur & polyhiſtor Co. Jacobus de Scopulo morum ſuavitate, animi candore, ſingulari in medendo peritia inſignis, atque Patavini Lycæi ſidus, & ornamentum. Morbum in abſceſſu podagrico exiſtere,

ſtere, ſiniſtrumque renem tenere, ſancitum eſt. Suppurationem ocyſſime promovere, per commodiores, expeditioreſque vias pus educere, ulcus ſuperſtes detergere, atque conſolidare decrevimus. In hunc finem clyſmata laxantia, ac oleoſa, fotus ex decoctione vegetabilium emollientium, linimenta ex butyro, & adipe ſuillo inter externa remedia ſelegimus. Hydromel; decoctum ex paſſulis exacinatis, radice glycyrrhizza, ſmilace aſpera; terebynthinam venetam cum aſellis præparatis, gummi elemi, atque croco orientali in maſſam pilularem redactam; juſculum ex ſarzaparilla, chynna, carneque vitulina præparatum; circulatum ex viperis; lac aſininum aqua calcis ſecunda temperatum; balſamum Leucatellii, atque pareiræ bravæ; ſed præſertim aquas thermeles Virginis, & Blandulæ, juxta exigentiam, anni tempora, atque opportunitates, & ſeorſim intus ſumenda præſcripſimus. Diætam ſerio inculcavimus, cum *Hippocrate* auctore, *omne ulcus exſiccari deſideret*; opus non aliunde, quam a fame exſpectandum.

Ægra morbi diuturnitate pertæſa, ac pene confecta præcepta medica ſpernit; in immodico fructuum eſu tota eſt. Nonnulla ex medicis præſcriptis experitur, ſed in minima doſi, temporis iniquo tractu, peſſimoque accedente diætæ regimine. Cætera prætermittit. Septimeſtre ſpatium elabitur, ex quo olida urina, pureque reſperſa mingitur: tumorque in ſiniſtro latere ſubſidet, nullum ſui ipſius veſtigium relinquens.

Jam deſinente Septembre menſe præſto erat autumnus calculorum tempeſtas uberrima, cum novæ morborum iliadis tragædia aperitur. Diris cruciatibus antegreſſis maximæ molis calculus (16), exit. Lotium non amplius ſubjugale, neque olidum eſt, prorſus hypoſtaſi caret. At jecur (17) repente dolet, indureſcit, exinde icterus flavus, fœces alvinæ albicant, urina crocea. Eminet anorexia, potusque cupiditas. Lenis colica identidem repetit. Præter fotus ex puriſſima calida hypochondrio dextro adhibitos, & clyſteres ex oleo amygdalino, nil in uſum, ægra imperante, revocatur. Labente ab hac epocha menſe

ſecun-

ſecundo tumor in hepate emollitur, color ictericius elanguet, urinæ & fœces naturalem colorem induunt. Macies permanet, ſitis ſedatur, ſenſimque redit ciborum appetentia. Cutis inopinato circumtenditur (18), aſperatur, prurit. Cernuntur (19) exiguæ puſtulæ limpidiſſimo ſero turgidulæ, ſcabioſis perquam ſimiles. Pruritus eo moleſtiæ pervenit, ut acuminatis ligneis ſpathis cutim aſſidue ſcalpere cogeretur. Neque multo poſt univerſa fere epidermis laminatim decidit, non ſecus ac in anguibus evenit, dum vere exuvias deponunt,

Aſſiduo curata cuticula Sole.

Febricula præfatis ſymptomatis ſemper aſſidens, a ſanato pruritu, certiſſimo abſceſſu, in quem icterus deſiit, abfuit.

Dum nutritioni reparandæ, & ægre reſtaurandæ omnis opera impendebatur, ſolis cibis eupeptis in uſum vocatis, & quibuslibet remediis proſcriptis, febris accenditur, macies augetur. Tunditur utriuſque manus vena (20), exinde pulſus apyrexia perfecta potitur, nutritio inſtaurari incipit. Ab hiſce auctis quotidie ſalutaribus ſignis morborum pro-

cella ſedari, & ſecunda valetudo in foribus eſſe videbatur. Sed ſpem fefellit eventus. Eminus a quocumque paralyſeos indicio memoria læditur. In enunciandis rerum nominibus ægra deficit, ſed errati conſcientiam retinet, neque cavere, quin relabatur, poteſt (21). Febris, quæ per ſemeſtre ſpatium abfuit, in ſcenam redit, non vehemens, neque periodica. Exardeſcit caput. Vigilia urget. Iterum ſecatur in brachio vena, ſedi admoventur hyrudines. Epicratica purgatio inſtituitur. Juſcula viperata adhibentur. Ab hiſce remediis, licet perverſa methodo, & præpoſtero diætæ regimine adminiſtratis, dum triennium a morbi ingreſſu abſolveretur, ægra ex toto convaluit, neque ultimum diem, niſi ab hac epocha exacto decennio, ac dyſenteria cum febre acuta correpta, clauſit.

ANNO-

ANNOTATIONES.

(1) *COlores in pallidum vergentes crudorum, craſſorumque ſuccorum indicia ſunt. De his egit* HIP. *l. 2. Epid. ſect. 2. ſub hiſce verbis* : curandum iram inferre, & revocandi coloris cauſa, & effuſionis ſuccorum. *Impedit enim nimia humorum craſſities, ne ſanguis in exteriores corporis partes effundatur, floridumque colorem illis inducat. Etiam a coloribus indicium ſumere oportet ad curationes morborum rite inſtituendas, ut alibi Præceptor docuit, videlicet in Epid. l. 2. ſect.* 1. *& Epid. l.* 4. *text.* 105.

(2) *Inter ſterilitatis cauſas ex parte mulieris reponit* HIPPOCRATES *l. de ſteril. craſſitiem uteri, atque humiditatem. Nunc ambarum concurſus fœcunditatem arcuit. Erat enim ægra ventricoſa, atque uteri rheumatiſmo vix ex ephebis egreſſa, laboravit.*

(3) Ubi craſſi, & glutinoſi humores exuperant, morbi (GALENO *teſte*) erumpunt, qui in ea corporis parte ſedem figunt, qua liquidorum motus ſummopere languet. *Hoc in partibus in hiſtoria memoratis evenire, quotidiana experientia docemur.*

(4) *Triſtitia, & mœror ſtomachum petunt, ciborum appetentiam deprimunt, & concoctionem evertunt. Verum & calculum nephriticis, & hyſtericas paſſiones mulieribus movent, ataxia ſpiritibus inducta. Secretiones, incraſſando ſan-*

gui-

guinem, cohibent, teſte SCHELHAMERO *de hum. an. af. c.* 12. *Præcordia gravant, juxta illud* VIRG. *in Æneid. l.* 6. Frigidus Arcadibus coit in præcordia ſanguis. *Vitam brevem faciunt, ut in* PROVERB. Metus, & triſtitia minuunt dies, & ante tempus ſenectam adducet cogitatus; *&* *rurſus* : animus gaudens longam juventutem facit, ſpiritus triſtis exſiccat oſſa.

(5) *Podagra molimen naturæ eſt pura ab impupuris ſecernentis, atque a nobilibus ad ignobiliores partes, velut artus ſunt, amandantis. Quoniam humores triſtitia coeunt, & ſolida laxantur, nil mirum ſi deficientibus naturæ viribus, podagroſus humor in artubus ſuſtineri nequeat, ſed in venas remeans fatales ſthaſes, huc, illucque producat.*

(6) *Neque urinæ croceæ, neque cutis ictericius color ſanguinis miſſionem arcendi vim habuiſſent, niſi febris deferbuiſſet, & levaretur in pectore dolor.*

(7) *Si icterus verus, legitimuſque extitiſſet, in dextrum hypochondrium potius dolor procubuiſſet, quam in oppoſitum. Imperfectum, ac tranſitorium icterum, ſplene male ſe habente, ſubjectove rene in praxi non ſemel vidimus. Lien etenim officina præparatoria bilis eſt.*

(8) *Intumeſcentia ſplenis æquivoca hæc erat. Hoc indicare videbatur cruris ſubjecti ſtupor, & nimis citum augmentum. Etiam anorexia haud familiare ſymptoma lienoſis.*

(9) *Hoc ſignum ex* ARETÆO *petitum eſt.* Pulſus namque in acutis renum paſſionibus initio

tio rari ſunt, ac ſegnes: ſi malum plus urgeat, parvi fiunt, crebri, turbulenti, inordinati.

10) *Hæc eſt haud vulgaris obſervatio, qui fiat, ut exeuntibus binis calculis ex rene ſiniſtro, croceum urina colorem exuat.*

11) *Ejus molis, ejuſque duritiei ren ſiniſter quotidie augebatur, ut humanum caput mole, ſaxum conſiſtentia referret.*

12) *Gravitatis ſenſum, ad motum corporis increſcens, & quandam veluti titillationem circa pubem, & perinæum ægra percipiebat. Urinam cum aſſidua mictionis cupiditate reddebat. Nonnunquam fiebat quoddam quaſi ſtillicidium. Lotium modo affatim fluebat, mox intercipiebatur, modo guttatim ferebatur. Interea teneſmo laborabat alvus, & ſupina melius, quam in latera reclinata mingebat.*

13) *Subjugales urinæ eæ nuncupantur, quæ claræ minguntur, & poſtea turbantur; quæ turbidæ mictæ, exinde reſident, & clareſcunt; atque demum quæ mictæ turbidæ, perpetuo tales manent. Noviſſimæ cæteris deteriores, alteræ calculoſis familiares.*

14) *Vera ſymptomata calculi renem lævum obſidentis, & pathognomonica, uti dolor aduſque medias coſtas pertingens, qui multis perinde ac ſi morbi lateralis eſſet, impoſuit, eſt calculi in dextro rene hoſpitantis.*

15) *A calculis & abſceſſus dignoſcendi ſunt, juxta* ARETÆUM, ſi veſperi febres acceſſerint, & rigores, dolores circa lumbos, & pruri-

tus.

tus. At ſi ruptus abſceſſus fuerit, grumi purulenti, carniſque formam repræſentantes ejiciuntur. Quin etiam, & albida ſanies excernitur.

(16) *En ſilentio minime prætereundum naturæ miraculum! Quam raritatem repetitus paracenteſeos uſus in præcedenti obſervatione conſtituit, eamdem in præſenti ſuggerunt vel calculi ejectio, vel abſceſſus ſanatio naturæ potius, quam artis molimini referendæ. Nullis adjuta natura diureticis* (quæ cum calida, & acria ſint, *merito a* Galeno *lib. 6. de ſan. tuen.* c. 11. *carpuntur*) *ſponte calculos deturbabavit, atque ejecit. Quinimo ipſa per ſe, & a nemine edocta, ſtagnantem in rene materiam ad concoctionem perduxit, abſceſſum aperuit, & evacuavit, ulcuſque relictum ad cicatricem deduxit, epidictico exemplo præcepta quoque aphoriſtica quale eſt illud aph. 6. ſect. 6.* vitia renum, & omnes circa veſicam dolores, difficile ſanantur in ſenioribus; *& illud l. 6. Epid. ſect.* 8. Renum morbos, & veſicæ non vidi curatos ultra quinquageſimum annum, *ſua ſidera habere. Quid enim profuiſſet detergentia, & conſolidantia aliunde quærere, cum domi præſto foret æque pollens remedium? Purgat etenim, detergit, & eluit urina. Immo Lithotomi quidam, nec inepte, poſtquam detractus eſt lapis, detergentia, & expurgantia medicamenta ulceri non indunt, quod urina illac profluens vicem illorum deterſiva ſua vi suppleat. Et dum in calculoſis ea temperatur uri-*

na,

na, tantundem demitur de dotibus ſuis, quas in extergendo habet. Aſt quod fidem pene vincit non eſt, naturam abſque remediorum ope tantum de morbo reportaſſe triumphum, ſed aſſidente peſſimo diætæ regimine nunquam potuiſſe ab opere deturbari, atque ex integro in hac parte viciſſe, juxta illud Hip. *in 6. Epid. ſect.* 3. Omne ſuppurans eſt ſine recidiva. Hæc enim concoctio, & criſis ſimul, & abſceſſus.

17) *Novus morbus, neque ullam cum præcedente relationem habens. Niſi quod ægra relabi facillime in malum ejus indolis poterat, quo antea ſæpiſſime cruciabatur.*

18) *Juxta illud* Hip. *in 6. Epid. ſect.* 3. Omnis extenuatio prius laxat cutem, deinde circumtenditur. Refectio contraria facit, cutis corrugatio concidentis, extenſio renutritæ.

19) *Genuinus abſceſſus, non vero morbus.* De genere acervatim fluentium, non autem ſemirepentium, *ut Epid.* 2. Hip. *loquitur. Criticus non autem Symptomaticus, quia ſuperaddito morbo finem impoſuit.*

20) *Exemplo ex* Hip. *Epid. l.* 5. *petito, quod ſic ſe habet.* In Oeniadis vir morbo tenebatur, & tabeſcebat corpus, & conſumebatur, & non accedebat ei alimentum a cibis cum comediſſet, & ſubducebatur cibus pravus, & combuſtus. Hic pharmaca omnigena bibens nihil juvabatur. Secta autem in utraque manu vena uſquedum exanguis redderetur, deinde juvatus eſt, & a febre liberatus.

(21) *Im-*

(21) *Imperfecta linguæ paralyſis, aut alicujus partis in cortice cerebri. Abuſus cibi euchymi facile nimis replentis venas, atque vaſorum rigiditas in cauſa eſſe potuerunt hujus ſymptomatis. Oſtendit autem ſanatio.*

FINIS.